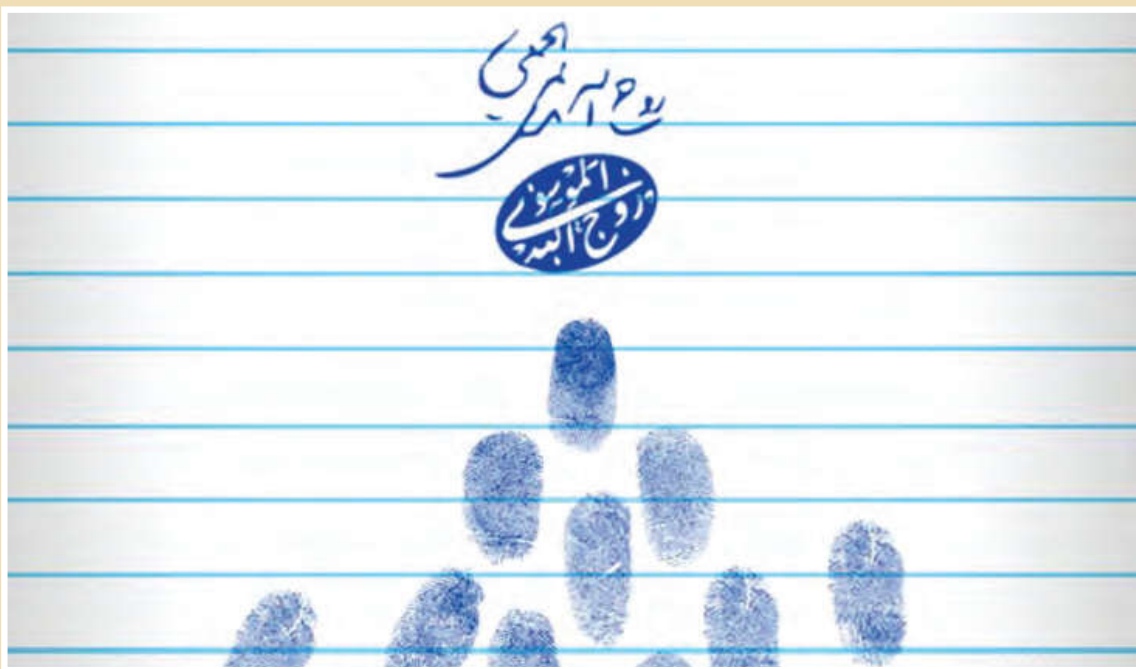

درس یازدهم تحولات هویتی جهان اجتماعی (علل درونی)

هویت جهان اجتماعی چیست؟
هویت اجتماعی افراد محصول چیست؟
خرداد 93 دانستید هویت اجتماعی افراد، محصول **عضویت گروهی** آنهاست؛ مانند اینکه شهری، روستایی و عشایری بودن شما نتیجه عضویت در یک شهر، روستا یا ایل است. جهان اجتماعی نیز هویت خاصی دارد. منظور از هویت جهان اجتماعی چیست و چه تفاوتی با هویت اجتماعی افراد دارد؟

«دانش آموز بودن»، یکی از ویژگی‌های هویت اجتماعی شماست. دانش آموز بودن محصول عضویت شما در یک مدرسه است، ولی خود مدرسه نیز دارای هویت خاصی است. مدرسه با پذیرفتن عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و نمادهای نهاد تعلیم و تربیت، به رسمیت شناخته می‌شود. **نهاد تعلیم و تربیت نیز یکی از نهادهای جهان اجتماعی است و هویت خود را از جهان اجتماعی کسب می‌کند. جهان اجتماعی نیز هویتی دارد که از آن به «هویت فرهنگی جهان اجتماعی» یاد می‌شود. هویت فرهنگی جهان اجتماعی چیست؟**

هویت اجتماعی افراد محصول عضویت اجتماعی و گروهی آنها است. ص سوم نهایی. خرداد 99

۱- اگر تغییرات اجتماعی را به دو دسته تغییرات سطحی و عمیق یا خرد و کلان تقسیم کنیم تغییرات عمیق و کلان را تحول اجتماعی می‌گویند. در تحول اجتماعی یک جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگر تبدیل می‌شود.

هویت فرهنگی هر جامعه بر اساس کدام عناصر شکل می گیرد؟ دی 95 شهریور 97

هویت فرهنگی جهان اجتماعی براساس عقاید و ارزش های اجتماعی آن شکل می گیرد. این هویت هنگامی محقق می شود که در میان مردم، عقاید و ارزش های مشترکی پدید آید. یعنی هرگاه نوعی از عقاید و ارزش ها از سوی افراد پذیرفته و به رسمیت شناخته شود، هویت فرهنگی جهان اجتماعی پدید می آید.

خرداد 97 دی 97

خرداد 99 دی 94

هویت فرهنگی جهان اجتماعی، پدیده ای گسترده تر از هویت اجتماعی افراد است. هویت اجتماعی

شهریور 95

افراد در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل می گیرد. هویت فرهنگی جهان اجتماعی،

فرصت شکل گیری هویت های اجتماعی خانوادگی، شغلی و... متناسب با خود را پدید می آورد

و در برابر انواع هویت های اجتماعی که با عقاید و ارزش های آن ناسازگار است، مقاومت می کند.

هویت فرهنگی تا چه زمانی دوام می آورد؟ و چه زمانی با چالش مواجه میشود؟ شهریور 99

هویت فرهنگی تا زمانی که عقاید و ارزش های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جهان اجتماعی و برای آنها مهم باشد، دوام می آورد. هرگاه عقاید و ارزش ها اهمیت و اعتبار خود را نزد اعضای

خرداد 95

جهان اجتماعی از دست بدهند، دوام هویت فرهنگی با چالش هایی مواجه می شود.

هویت فرهنگی
جامعه را با
هویت اجتماعی
افراد مقایسه
کنید

تأمل کنید

هویت فرهنگی جهان اجتماعی چه رابطه ای با هویت اجتماعی افراد دارد؟ آیا این دو می توانند مستقل از یکدیگر وجود داشته باشند؟ برای پاسخ، از نمونه زیر کمک بگیرید.

هر خانواده، مانند خانواده ما و شما یک گروه اجتماعی است. هویت خانوادگی هر

کدام از ما، بخشی از هویت اجتماعی ما و نتیجه عضویت در یک خانواده است. در

در جهان اجتماعی، به چه شکلی از زندگی، خانواده می گویند؟ خانواده نمی گویند، بلکه تنها شکلی

از زندگی که براساس عقاید، ارزش ها و هنجارهای نهاد خانواده باشد، پذیرفته

می شود. در مقابل، نهاد خانواده نیز تا زمانی دوام می آورد که گروه های خانوادگی،

عقاید، ارزش ها، هنجارها و نمادهای آن را بپذیرند و براساس آن عمل کنند. اکنون

شما درباره رابطه میان جهان اجتماعی و نهادهای آن فکر کنید.

هویت خانوادگی افراد ↔ خانواده ها ↔ نهاد خانواده ↔ هویت فرهنگی جهان

اجتماعی

فرایند تحولات هویتی جهان اجتماعی چگونه است؟ منظور از تحول فرهنگی چیست؟

در فصل اول با دو نوع تغییر در جهان اجتماعی آشنا شدید. آیا آنها را به یاد می آورید؟ (برخی تغییرات از نوع تغییراتی است که درون یک جهان اجتماعی رخ می دهد ولی برخی تغییرات، یک جهان اجتماعی را به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می کند. به این گونه تغییرات اساسی در جهان اجتماعی که هویت جهان اجتماعی را متحول می کند، تحول فرهنگی می گویند.) به نظر شما جهان اجتماعی چگونه دچار تحولات فرهنگی می شود؟

آثار منفی و مثبت بیماری (آثار جسمی، روحی و اجتماعی) بر انسان را در نظر بگیرید. آیا هر بیماری یا عامل بیماری را در بدن انسان به مرگ او می انجامد؟ آیا آن دسته از بیماری ها که به مرگ می انجامد، به صورت ناگهانی پیش می آیند یا معمولاً در طول زمان اتفاق می افتند و مسیری نسبتاً طولانی را می پیمایند؟ آیا این مسیر طولانی دارند معمولاً مسیری طولانی را می پیمایند؟ یا حداقل قابل کنترل است؟ قطعی نیست در جهان اجتماعی، وضعیت چگونه است؟ آیا هر تعارض فرهنگی به تحول هویت فرهنگی جهان اجتماعی می انجامد؟

چگونه تعارض فرهنگی در یک جامعه می تواند به تزلزل فرهنگی منجر شود؟

گاهی تعارض فرهنگی یا همان شیوه زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش های یک جهان اجتماعی

تداوم می یابد و جهان اجتماعی نمی تواند کنش های اجتماعی را براساس فرهنگ خود سامان

دهد. این وضعیت می تواند به «تزلزل فرهنگی» منجر شود. در چه شرایطی تزلزل فرهنگی رخ می دهد؟

تزلزل فرهنگی هنگامی رخ می دهد که عقاید، آرمان ها و ارزش هایی که هویت فرهنگی جهان اجتماعی را می سازند، مورد تردید قرار گیرند و ثبات و استقرار خود را در زندگی مردم از دست بدهند. به عبارت دیگر، ناسازگاری اغلب از سطح رفتارها و هنجارها آغاز می شود و به سطوح عمیق تر یعنی عقاید و ارزش ها می رسد.

تزلزل فرهنگی و بحران هویت چه نسبتی با هم دارند؟

(تزلزل فرهنگی می تواند به «بحران هویت» منجر شود. بحران هویت فرهنگی در جایی به وجود می آید که جهان اجتماعی، توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش های اجتماعی خود را نداشته باشد.)

تأخیر در ازدواج و افزایش طلاق نوعی **تعارض فرهنگی** است. اگر این روند تا جایی پیش برود که اعضای جامعه برای تشکیل خانواده یا حفظ آن انگیزه لازم و کافی نداشته باشند و در عمل بسیاری زندگی مجردی را بر زندگی خانوادگی ترجیح دهند، نوعی **تزلزل فرهنگی** بروز می کند. اگر در ادامه، نهاد خانواده و عقاید و ارزش های آن به گونه ای سست شوند که رقیب ها و بدیل های زندگی خانوادگی همانند زندگی با حیوانات، ازدواج با هم جنس، زندگی مشترک بدون ازدواج و... هم عرض خانواده شیوع پیدا کنند؛ به گونه ای که جهان اجتماعی نتواند در برابر این اشکال از کیان خانواده و ارزش ها و هنجارهای آن دفاع کند نهاد خانواده دچار **بحران هویت** می شود. در **ایران** امروز نهاد خانواده با **تعارض های فرهنگی** مواجه است.

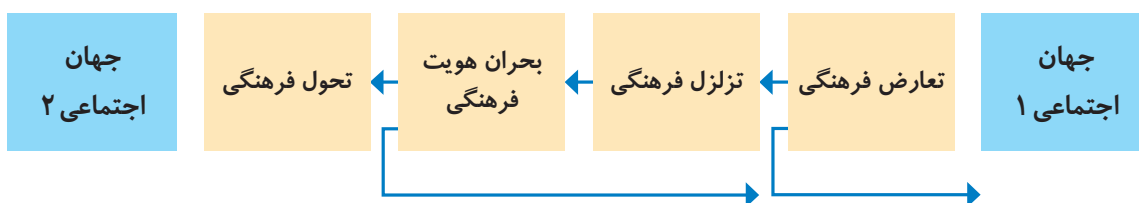
بحران هویت چگونه می تواند به تحول فرهنگی منجر شود؟ توضیح دهید
[اگر در یک جهان اجتماعی بحران هویت پدید آید، راه برای دگرگونی هویت فرهنگی آن جهان اجتماعی باز می شود. در آن صورت تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون جهان اجتماعی فراتر می روند و به صورت تحولات فرهنگی در می آیند و جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می شود.]

شهریور 98 تحولات فرهنگی می تواند مثبت یا منفی باشد. آیا راهی برای تشخیص و ارزیابی این گونه

تحولات وجود دارد؟ **در چه صورت تحولات فرهنگی مثبت خواهد بود؟ با مثال شهریور 93**
اگر فرهنگی که گرفتار تزلزل، بحران و تحول می شود، فرهنگی باطل باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد، تحول فرهنگی مثبت است؛ اما اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست می دهد، فرهنگ حق باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باطل باشد، تحول فرهنگی منفی است. تحول جامعه جاهلی به جامعه نبوی، تحول فرهنگی مثبت و تحول جامعه نبوی به جامعه اموی، تحول فرهنگی منفی است.

خرداد 97

دی 95

بحران هویت می تواند به دگرگونی و تحول هویت فرهنگی منجر شود. (ص) دی 96 شهریور 96

تزلزل فرهنگی، مقدم بر تعارض فرهنگی رخ می دهد. غ

بحران هویت می تواند به دگرگونی و تحولات فرهنگی منجر شود. ص

با فرایند تحولات فرهنگی آشنا شدید. آیا می‌دانید که چرا این تحولات رخ می‌دهند و علل آن کدام‌اند؟

شهریور 98 علل تحولات فرهنگی به دو دسته **درونی** و **بیرونی** تقسیم می‌شوند. در این درس، از علل درونی

تحولات فرهنگی سخن می‌گوییم. **علل درونی تحولات فرهنگی را بنویسید. خرداد 99**

(علل درونی یا به ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افراد و اعضای جهان اجتماعی مربوط می‌شود که در درس قبل از آن سخن گفتیم؛² یا به کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در هویت

فرهنگی جهان اجتماعی باز می‌گردد.) **یک جهان اجتماعی در چه صورتی گرفتار کهولت و مرگ طبیعی می‌شود؟** اگر یک جهان اجتماعی با کاستی‌ها و بن‌بست‌های درونی مواجه شود، گرفتار کهولت و مرگ می‌شود. مرگ یک جهان اجتماعی هنگامی رخ می‌دهد که با وجود به کارگیری تمامی ظرفیت‌های خود، از پاسخ‌گویی به نیازهای طبیعی و جسمانی یا فطری و معنوی انسان‌ها باز می‌ماند.) درباره جهان‌های اجتماعی که فرهنگ دنیاگرای دارند، چه می‌دانید؟

■ مرتاض (سادو) در زبان سانسکریت به معنی «انسان مقدس» است. آنها از اجتماع فاصله می‌گیرند و به شدت بر ریاضت و سختی خود تمرکز دارند. آنها لباس‌هایی به رنگ زعفران می‌پوشند که نمادی است از چشم‌پوشی از دنیا.

■ راهبه‌ها یا خواهر روحانی به کسانی گفته می‌شود که داوطلبانه جامعه را ترک کرده و زندگی را به عبادت و تفکر در صومعه یا دیر می‌گذرانند.

فرهنگی که توان پاسخ‌گویی به نیازهای معنوی و روحی افراد را نداشته باشد، دچار چه مشکلاتی می‌شود؟ **در چه شرایطی جهان اجتماعی با انواع مختلف آسیب‌ها مانند یأس و ناامیدی و خودکشی افراد مواجه می‌شود؟** **(جهان اجتماعی که متناسب با نیازهای معنوی و روحی افراد عمل نکند، به پرسش‌های آنها**

درباره معنای زندگی و مرگ پاسخ ندهد، از این پرسش‌ها غفلت کند یا به پوچ‌انگاری¹ برسد؛ دی 96 نشاط زندگی را از دست می‌دهد و با انواع مختلف آسیب‌ها مانند یأس، ناامیدی و خودکشی

افراد روبه‌رو می‌شود.) کاستی و خلا معنوی، اندیشمندان و متفکران اجتماعی را به چه کاری فراخوانده است؟ **(کاستی و خلا معنوی، دانشمندان و متفکران اجتماعی را به بازاندیشی درباره بنیان‌های عقیدتی و ارزشی جهان اجتماعی فرا می‌خواند و آنها را برای عبور از مرزهای هویت فرهنگی آن تشویق می‌کند.)**

پوچ‌انگاری یعنی چه؟

۱- **انکار معنا برای زندگی انسان یا ناتوان دانستن انسان در یافتن معنای زندگی** است.

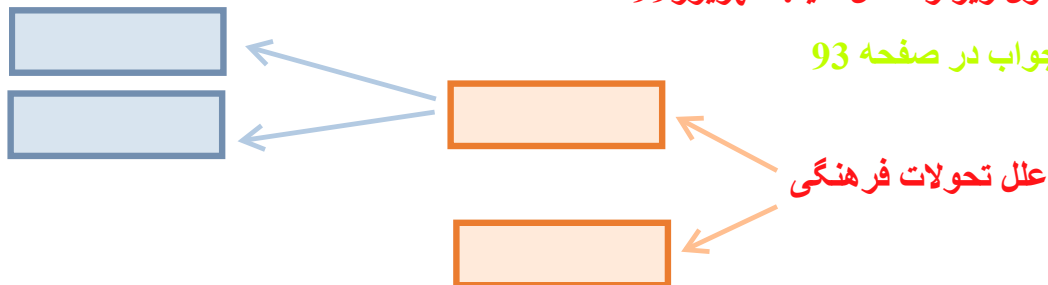
قبلاً دربارهٔ جهان اجتماعی متجدّد یا جهان مدرن و فرصت‌ها و محدودیت‌هایی که این جهان برای انسان ایجاد می‌کند، سخن گفتیم. طی **قرن بیستم**، متفکران جهان غرب **آثار متعددی** دربارهٔ **بحران‌های هویتی** این جهان نوشته‌اند و از شکل‌گیری دوران بعد از تجدّد یا پسامدرن **سخن گفته‌اند**. بسیاری از متفکران، شکل‌گیری دوران پسامدرن را تحول هویت جهان متجدّد می‌دانند و برخی آن را تغییری می‌دانند که درون این جهان اتفاق افتاده و پذیرفته شده است.

تحلیل کنید

با هویت اجتماعی افراد و هویت فرهنگی جهان اجتماعی آشنا شدید. آیا هر نوع بحران هویت اجتماعی، به بحران هویت فرهنگی منجر می‌شود؟ در چه صورتی بحران هویت در سطح افراد، به بحران هویت در سطح جهان اجتماعی می‌انجامد؟ مثلاً ممکن است در ایران برخی افراد یا خانواده‌ها دچار بحران هویت باشند؛ ولی نهاد خانواده دچار بحران هویت نباشد. در چه صورتی بحران هویت افراد و خانواده‌ها به بحران هویت در نهاد خانواده منجر می‌شود؟ این تحلیل را می‌توان دربارهٔ گروه‌های دیگر اجتماعی مانند گروه‌های تحصیلی، شغلی، ورزشی و... نیز به کار گرفت.

جدول زیر را کامل کنید. شهریور 99

جواب در صفحه 93

مفاهیم اساسی

هویت فرهنگی جهان اجتماعی،.....

A series of horizontal dotted lines for writing.

خلاصه کنید

– هویت فرهنگی جامعه گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است.

[illegible]

آنچه از این درس آموختیم